

Luonto- ja seikkailukasvatus

Maarit Marttila Tampere, Pirjo Kuukkanen Lapin yliopisto, Anita Saaranen-Kauppinen HUMAK ja Päivi Virtanen HY

Abstraktit:

Päivi Vesala

Tunne piha - tunnepiha: koulupihan merkitys alakoulun oppilaille.

Millaisin tuntein muistelet omaa alakouluaikaista koulupihaasi? Oppilaiden ja koulupihan paikkojen välille rakentuu välitunneilla tunnepohjainen kiintymyssuhde; ympäristö muuttuu kokemisen ja elämisen myötä paikaksi humanistisen maantieteen ajattelutavan mukaisesti.

Jäsensin väitöstutkimuksessani (Vesala 2016) koulupihan merkitysulottuvuudet alakoulun oppilaiden omien kokemusten perusteella. Oppilaiden kokemuksia tallentui empiiriseksi kuva- ja tekstimateriaaliksi, käsitekartoiksi sekä teemahaastatteluihin, jotka kaikki pohjautuivat neljäsluokkalaisteni kanssa laaditun paikkojen tunnesuhdetta ilmentävän Värianalyysi-menetelmän sovellukseen.

Koulupihalla on oppilaille toiminnallisuutta laajempi merkitys muun muassa tärkeänä elpymisen tunteiden virittäjänä. Esittelen teemaryhmässä koulupihan merkitysulottuvuudet. Tuon esille dynaamisen paikkakäsityksen, joka nojaa ympäristöpsykologian tarjoutumateoriaan. Ihmisen ja paikkojen suhde on vastavuoroinen, moniulotteinen ja luova. Siksi lapset käyttävät, kokeilevat ja muokkaavat paikkoja jatkuvasti omiin tarkoituksiinsa sopiviksi. Lasten havaitsema ja suosima paikkojen käyttötarkoitusten kirjo haastaa aikuiset - opettajat, suunnittelijat, tutkijat - dialogiin lapsiystävällisen, hyvinvointia ja terveyttä tuottavan koulupihan asiassa.

Miikka Eriksson, Jari Kukkonen, Sirpa Kärkkäinen, Ville Tahvanainen ja Teemu Valtonen

Monimuotoisia käsityksiä luonnon monimuotoisuudesta

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan opettajaopiskelijoiden (n=121) käsityksiä monimuotoisuuden käsitteestä. Laadullinen kyselytutkimus toteutettiin E-lomake-palvelun avulla ennen teknologiatuettua maastoretkeä keväällä 2019. Opiskelijoiden tehtävänä oli määritellä lyhyesti käsite 'luonnon monimuotoisuus'. Opiskelijoiden määritelmät analysoitiin kahden tutkijan toimesta sisällönanalyysillä. Analysoinnin ensimmäisessä vaiheessa opiskelijoiden

määritelmistä pyrittiin löytämään viittaukset seuraaviin luonnon monimuotoisuuden piirteisiin: perinnöllinen (lajien sisäinen), eliöyhteisön lajistollinen (lajien välinen) ja elinympäristöjen tai ekosysteemien monimuotoisuus. Toisessa analysoinnin vaiheessa määritelmistä etsittiin käsitteitä, joita opiskelijat liittivät monimuotoisuuden käsitteeseen.

Tulokset osoittavat, että opiskelijoiden määritelmät luonnon monimuotoisuudesta ovat suppeat ja osin virheelliset. Luonnon monimuotoisuus nähtiin liittyvän lähinnä runsaaseen lajien määrään ja noin kaksi kolmasosaa opiskelijoista mainitsi lajimäärän tavalla tai toisella monimuotoisuuden määritelmässään. Monimuotoisuuteen liitettiin usein eliö-käsite, vaikka sen tarkkaa määritelmää ei tunnettu ja sen rinnalla käytettiin käsitteeseen sisältyviä osia, kuten ihminen, kasvi, puu ja eläin.

Opiskelijat tarkastelivat monimuotoisuutta sekä paikallisella että globaalilla tasolla. Noin yksi kolmasosa opiskelijoista sisällytti määritelmäänsä myös elinympäristöjen tai ekosysteemien monimuotoisuuden ja alle kymmenen prosenttia mainitsi perinnöllisen monimuotoisuuden osana määritelmää. Luonnonsuojelu nähtiin monimuotoisuutta lisäävänä ja ilmastonmuutos taas sitä uhkaavana tekijänä. Kuitenkaan, valtaosalla opiskelijoista ei ole tarkkaa kuvaa siitä, mistä monimuotoisuudesta puhuttaessa varsinaisesti keskustellaan tai miten monimuotoisuutta voisi luonnossa arvioida.

Kasvatus kestävään tulevaisuuteen edellyttää monimuotoisuus-käsitteen monipuolista tarkastelua. Opettajankoulutuksessa, sekä koulutuksessa laajemminkin, olisi syytä tarkastella keskeisiä käsitteitä konkreettisin esimerkein ja mielellään luonnossa asiaan perehtyen. Erityisesti opetuksessa tulisi huomioida perinnöllisen monimuotoisuuden tärkeys esim. osana lajiston ilmastonmuutokseen sopeutumiskykyä sekä mikroelinympäristöjen (esim. lahopuu) merkitys osana elinympäristöjen monimuotoisuuden vaalimista.

Timo Latomaa

Elämys, kokemus ja seikkailutoiminta; ja niiden pedagoginen merkitys

Esityksessä tarkastellaan mitä elämys- ja seikkailupedagogiikka pedagogisena toimintana ovat ja millaisen toiminnan rakenteen ne pitävät sisällään. Tarkasteluun otetaan elämys- ja kokemus ilmiöinä ja käsitteinä ja niiden suhde eri tyyppiseen psyykkiseen toimintaan; kasvuun, oppimiseen ja sosiaalistumiseen ja näihin liittyvään korjaavaan pedagogiseen toimintaan. Lisäksi tarkastellaan elämysten ja kokemusten sivistyksellistä ja pedagogista merkitystä psykologisesti ymmärretyn sivistys -käsitteen avulla osana ihmisen maailmasuhteiden semioottisesti välittyntä rakentumista. Lopuksi tarkastellaan kokemuksen rakentumista elämyksellisessä ja seikkailutoiminnassa sekä eri tyyppisiä kokemuksia, joita seikkailutoiminnassa voi syntyä.